

pagandistom, pedagógom, ale aj umelcom, právnikom, lekárom, ako zdroj poučenia, skvalitnenia a prehlbenia výchovného pôso-

benia s cieľom zabezpečiť výchovu človeka na úrovni epochy.

M. Hrabalová

PRÍSPEVOK KU KRITIKE FREUDIZMU

V poslednom čase sa objavilo viac kníh venovaných rozboru a kritike Freudovho učenia. K najznámejším patria Furstova práca o neurózach, Wellsova kniha o vzťahu Pavlovovho učenia k Freudovej teórii a monografia profesora Metteho, ktorej český preklad vyšiel r. 1962.

Kniha sovietskych autorov F. Michajlova a G. Caregorodceva¹ sa od uvedených diel líši vo viacerých smeroch. Kým Furst kritizuje, prirodzene, predovšetkým Freudovu koncepciu neuróz, Wells konfrontuje Pavlovovo učenie o vyššej nervovej činnosti s Freudovou psychoanalýzou a profesor Mette sleduje najmä vývin, genézu a dobové vplyvy pôsobiace na utváranie Freudových náhľadov, publikácia sovietskych autorov je venovaná kritickému rozboru základných myšlienok Freudovho učenia.

Čitateľ si môže položiť otázku: je potrebné toľko sa zaoberať Freudovými teóriami? Bez váhania môžeme odpovedať kladne. Nejde totiž len o to, že Freud bol literárne veľmi aktívny a zanechal po sebe množstvo kníh a článkov, ktoré mali určitý vplyv na verejnosť, že mal aj množstvo stúpencov, obdivovateľov, ctiteľov a samozrejme aj odporcov. Tak isto nie je tu rozhodujúce ani to, že ešte aj dnes vychádzajú na Západe publikácie a články viac alebo menej v duchu Freudových intencií. Rozhodujúcou okolnosťou je, že ide o ďalší vývin skúmania ľudskej psychickej činnosti, ľudskej osobnosti, vzťahov medzi ľuďmi, otázok duševného zdravia, prípadne porúch atď. Pokrok vo výskume týchto dôležitých oblastí nie je možný bez kritického vypo-

riadania sa s náhľadmi, ktoré na tejto ceste prekážajú a ktoré aj prakticky škodia.

Napríklad podľa Freuda základným činiteľom v živote ľudí je libido; neskrotná sila libida, podľa Freuda, nielenže ovláda myslenie, cítenie a konanie ľudí, ale uplatňuje sa aj pri vzniku a vývine umenia a náboženstva, ba dokonca aj vedy. Sú známe jeho slová, že kultúrna tvorba je iba akousi sublimáciou pohlavnej energie.

Aj keď ponecháme stranou fakt, že latinské slovo libido má mnoho významov, že môže znamenať chuťku, žiadostivosť, bezuzdnosť, náruživosť a pod., že v latinčine nemalo len sexuálny obsah, nemôžeme nevidieť úzky, jednostranný pohľad freudizmu na človeka. Freud preceňuje pudy, biologizuje človeka a zanedbáva vplyvy, ktorými pôsobi na formovanie človeka spoločnosť, práca, výchova, praktická činnosť.

Že Freud preceňuje sexuálny faktor, to môžeme vidieť aj z toho, že za príčinu duševných porúch považuje jedine odoprenie sexuálneho ukojenia. Vrcholom absurdnosti je jeho učenie o oidipovskom komplexe, ktoré protirečí faktom vývinovej psychológie, i kultúrnej histórie.

Kniha sovietskych autorov kriticky rozoberá tieto a ďalšie základné tézy Freudovho učenia, všima si jeho politické a ideologické pôsobenie, a tak umožňuje čitateľovi orientovať sa v bludisku psychoanalytických pojmov, konštrukcií a výkladov; je napísaná prístupným slohom, takže bude zrozumiteľná aj čitateľom bez predbežnej odbornej erudície.

J. Švihran

¹ *Za prahom vedomia*, Bratislava 1963, s. 106.